

Бондаренко Євген Петрович

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
ЗУНУ, м. Тернопіль

Григус Тетяна Михайлівна

студентка гр. ФМСЗм-21, ФФО, ЗУНУ, м. Тернопіль

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НАПРЯМІВ ПРОТИДІЇ МИТНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ

Сьогодні таке явище, як порушення митних правил, набуло масштабних розмірів і розглядається не лише в межах конкретної держави чи певного регіону, а на світовому рівні, через свою притаманність майже всім країнам та регіонам світу. Для забезпечення дієвого механізму запобігання та протидії даному негативному явищу кожна держава докладає максимальних зусиль, розробляючи та реалізуючи ряд програм, завдань, вдосконалюючи своє законодавство в частині протидії митним правопорушенням. Світові тенденції розвитку міжнародної торгівлі зумовлюють необхідність зміцнення економічної безпеки держави під час забезпечення вільної торгівлі та правомірності зовнішньоекономічної діяльності. Основою забезпечення зовнішньоторговельного та митного складників економічної безпеки будь-якої держави є створення дієвої системи запобігання та протидії митним правопорушенням.

Для України проблематика протидії митним правопорушенням перебуває в площині напрацювання ефективних механізмів митного контролю, використання новітніх технічних та спеціальних засобів пошуку та ідентифікації предметів контрабанди, застосування мотиваційних механізмів для митних служб в частині мінімізації корупційних ризиків. Такі завдання можна втілити через імплементацію в національне правове поле стандартів та регламентів, які впродовж десятиліть відпрацьовувались та впроваджувались на рівні міжнародних конвенцій, декларацій, директив, регламентів, стандартів тощо [1, с. 143].

Порушення митних правил – комплекс адміністративних порушень, яке репрезентує собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений законом порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органам для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими законом покладено на митні органи, і за які Митним кодексом України передбачена адміністративна відповідальність [2].

Митну злочинність та її зростання визначають такі особливості:

- недостатній контроль з боку правоохоронних відомств за походженням та рухом капіталів через митний кордон України;
- здійснення державою протекціоністської митної політики, яка проявляється введенням непомірно високих ставок ввізного мита;

- низький рівень поінформованості громадян про митні процедури та правила здійснення зовнішньоекономічних угод;
- широкі можливості для здійснення транзитних операцій, що виникли як наслідок краху системи соціалізму та кримінального правосуддя в країнах так званого «соціалістичного табору»;
- невизначений статус кордонів між державами, які входять до СНД, та країнами Європейського Союзу;
- масова інтеграція населення, яка створює прецедент для скоєння контрабанди та митних злочинів [3].

Основні чинники, які обумовлюють існування контрабандної діяльності:

- низький рівень забезпеченості населення;
- високий рівень контрабанди в прикордонних областях, де для значної частини мешканців вона перетворилася на основне джерело доходів;
- висока прибутковість цього виду злочинного бізнесу;
- недосконалість митного та податкового законодавства;
- недостатньо ефективний рівень митного та прикордонного контролю [4, с. 115].

Міжнародний правовий механізм протидії порушенням митним правопорушенням містить наступні елементи: норми адміністративного права; адміністративно-правові відносини; адміністративно-правові методи; процедури реалізації норм адміністративного та митного права. Підтримуємо позицію, що адміністративно-правовий механізм протидії митним правопорушенням – це динамічна сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих у певній послідовності адміністративно-правових заходів та засобів, з допомогою яких девіантна поведінка суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та громадян приводиться у відповідність з вимогами законодавства. Це цілий процес і сукупність операцій, спрямованих на організацію дії та впливу норм адміністративного права на волю і поведінку суб'єктів відносин з приводу запобігання правопорушенням, за допомогою якого виникають відповідні правовідносини [5, с. 81].

Напрями запобігання та протидії конкретним типам та видам злочинності в митній сфері можна ідентифікувати наступним чином:

1) створення позитивної, соціально схвалюваної діяльності неповнолітньої особи, закладення до її свідомості вірної, суспільно сприйнятої системи розуміння того, що таке злочин та формування у особи нетерпимості до їх вчинення допоможе запобігти деформації підлітка та убезпечить його від долучення до злочинної діяльності, а також здійснення виховного впливу у разі якщо особа вже вчинила злочин;

2) загально-соціальне запобігання: комплекс заходів, що здійснюються державними органами, громадськими організаціями та іншими суб'єктами по відношенню до неповнолітніх осіб з метою зменшення протиріч і стабілізації соціально-економічних, політичних, морально-психологічних, правових відносин у державі і суспільстві;

3) спеціально-кримінальне запобігання: система спеціальних органів державної влади, які функціонують з метою здійснення впливу на криміногенні

фактори, а також встановлення причин та умов вчинення злочинів неповнолітніми та вжиття заходів щодо їх усунення [6, с. 73].

Також дієвим способом розвитку системи боротьби з митними злочинами, підвищенням ефективності роботи митних органів України є створення ефективного механізму обміну оперативною інформацією щодо злочинів, які готуються, вдосконалення ведення бази даних учасників ЗЕД групи ризику. Оскільки, наявний механізм протидії двох митних постів суміжних держав незаконному переміщенню, наприклад тютюнових виробів у великих розмірах, виявлення стійких каналів, не завжди дає позитивні результати.

Список використаних джерел:

1. Герчаківська О. Я. Протидія митним правопорушенням у міжнародному та українському нормативно-правовому полі. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 5. С. 141-146.
2. Митний кодекс України: кодекс від 13.03.2012 р. №495-VI. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
3. Дмитрів В. І. Вектори протидії митній злочинності в Україні й світі. *Ефективна економіка*. 2018. № 1. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/1_2018/63.pdf.
4. Рогатинська Н. Загальна характеристика злочинності у митній сфері. *Актуальні проблеми правознавства*. 2022. № 1 (29). С. 113-118.
5. Переверзева Г. Г. Удосконалення митно-тарифного регулювання в Україні. *Вісник КрНУ ім. М. Остроградського*. 2016. Вип. 4 (75). С. 79-82.
6. Черкаський Р. А. Напрямки запобігання та протидії злочинності органами державної митної служби. *Вісник пенітенціарної асоціації України*. 2022. № 1 (18). С. 71-78.